

Bucegii iarna

Între văile Prahovei și Dâmboviței, până la vechea frontieră a regatului și dincolo de ea pe mai mulți kilometri, la intersecția a trei județe — Prahova, Dâmbovița și Brașov — se desfășoară una din cele mai magnifice regiuni muntoase ale României, botezată de către locuitori — și geografii au adoptat această denumire — *muceha Bucegilor*, care formează prin caracterele, prin aspectele, prin tectonica și chiar prin contrastele ei o admirabilă individualitate geografică. Acest grup de munți înalți se împarte în două: la vest, către Dâmbovița masivul cristalin al Leaotei și la est, d'alungul Prahovei, masivul propriu zis al Bucegilor¹⁾ sau Bucegiului. Acesta din urmă fiind mai întins, mai prăpăstios, mult mai înalt și mai bogat în formații alpestre, este acum foarte cunoscut și relativ mult mai umblat decât primul, care — iarna în deosebi — este absolut pustiu. Credem chiar, că actualmente, Bucegiul este cel mai vizitat masiv muntos al Carpaților noștri și că fizionomia lui — după anotimpuri — începe să intereseze din ce în ce mai mult publicul românesc, încă puțin entusiast de munte și de marile satisfacții, pe care el le procură practicantilor lui.

Cunoaștem persoane pe cari le-am întâlnit numai iarna pe Bucegi, totdeauna mai sus de 2.000

m. și numai de patru sau cinci ori în viață. Totuș o sinceră și solidă prietenie s'a stabilit între noi — prietenia muntelui — deși, la fiecare dată grăbiți să parcurgem spațiul înălțimilor, n'am putut sta de vorbă mai mult de 15—20 minute. Dar cordialitatea pe care muntele mare o provoacă între doi străini, stăpâniți de aceeaș patimă — patima Bucegiului — este și ea una din fețele, și nu cea mai puțin interesantă, a fizionomiei lor, de vreme ce ei pot stabili instantaneu între caracterele cele mai disparate, indisolubila legătură a religiei muntelui.

Sunt cu toate acestea încă foarte mulți, cari-și închipue Bucegiul iarna, o imensă regiune moartă și inaccesibilă, acoperită timp de cinci-șase luni pe an de un vast și neschimbător lințoliu înghețat, ca și imposibil de atacat. Iar în afară de fericții cari au avut privilegiul a se naște la picioarele lui, rare sunt persoanele, cari — cum e autorul acestor rânduri — să fi avut norocul și posibilitatea să trăiască ani și ani d'arândul în strânsă legătură sufletească cu acest admirabil masiv muntos, astfel ca să ajungă să-l cunoască sub variatele și multiplele lui aspecte, care interesează, tulbură sau uimesc într'atâta prin mobilitatea lor, încât dau impresia unei adevărate individualități vii totdeauna gata a se opune cu îndârjire cuceririi, ascunzându-se parcă la fiecare dată sub un văl de greutăți și primejdii misterioase. În adevăr, pentru

1) Michel Haret: *Tourisme et Parcs Naturels, considérations générales et aspect de la question en Roumanie*. În *Cultura*, Cluj, 1924.

a practica Bucegii iarna se cere — mult mai mult ca vara — o mare doză de experiență a muntelui înalt; o rezistență îndoită dacă nu chiar întreită; un echipament perfect adaptat și o prudență desăvârșită. Altfel, cea mai mică abatere, sau mai elementară lipsă, cea mai mică greșală sau mai neînsemnat exces, pot aduce moartea. Victimele Bucegilor, prea numeroase față cu dezvoltarea alpinismului la noi, au fost până în prezent, mai multe iarna decât vara.

Dar, odată aceste condiții îndeplinite, ce minune; ce siguranță pe cel care-i practică; ce voluptate neasemuită din urcușul pe zăpada înghețată scârțâind sub picioare, sau din contactul obrazului cu aerul ardeiat al înălțimilor. Poate că această voluptate imensă provine și din sentimentul greutății învinse, sau din interesul de multe ori senzațional al priveliștilor, ca și — mai ales — din extraordinara activitate de circulație a organismului, prea adesea excesivă, ca o beție de vis. Inotând chiar până la brâu în zăpada moale, proaspăt căzută, când cheltuiala de forță fizică și nervoasă devine aproape supra-omenească, bucuriile parcursului stăruie totuși, mai ales în cece privește pitorescul. Și merusul acesta încălzește grozav, deși aerul teribil de înghețat, viu și ozonizat înțepă de parcă ar fi saturat de vapori alcoolici. În același timp soarele — deși palid — căci iarna stă d'asupra orizontului abia jumătate din cece strălucește vara, nu ne lasă să simțim frigul chiar pe ger mare, mai ales pe crestele și spinările inundate de lumină, desori încălzite din abundență dacă vântul este liniștit. Totul e aci feeric și caracteristic de constatat, cum apa transformată în ghiață și zăpadă, poate schimba radical, ba chiar înfrumuseța, locurile reputate ca fiind cele mai minunate. Iar dacă avem norocul ca la picioarele noastre să se desfășoare și vre-o pădure de brad sau de molift, chiciura ce-i îmbracă acele în milioane de lamele și fațete microscopice, imprimă perspectivei un aspect în adevăr fantastic cu strălucire orbitoare ca și a diamantelor iluminate prin reflexie.

Un alt element demn de ținut în seamă iarna, este și cerul munților înalți, cerul Bucegilor de un albastru dulce, odihnitor, mai puțin violent ca al-

bastrul de vară, care pe înălțimile superioare, e atât de intens prin profunzimea lui, încât tinzând mai degrabă către negru, te îmbie parcă la mișcare continuă și la agitație perpetuă.

După aceste considerații, ne putem întreba care poate fi înfățișarea Bucegiului iarna, dar mai ales care sunt în momentul de față, posibilitățile lui de alpinism hibernal? Iată de sigur două întrebări, pe care le auzim formulându-se de câțiva ani încoace, din ce în ce mai repetate.

Dar înainte de a purcede la analiza lor, să vedem, ce este iarna și mai ales cât durează ea în Bucegi?

Ca pretutindeni, putem defini iarna în munte, anotimpul rece, înghețat dar mai ales înzăpezit prin excelență, în care turmele sunt silite a-l părăsi, coborându-se în vale și în care, trecând dela condițiile de vară și toamnă, posibilitățile lui devin tot mai practicabile celor de iarnă, adică skiului și rachetelor ¹⁾.

De fapt iarna în munte, care nu prea corespunde celei calendaristice, este cu mult mai lungă decât la deal sau câmpie, căci ea durează în medie depe la jumătatea lui Noembrie până pe la jumătatea lui Maiu, când aproape fără tranziție ne pomenim într'o primăvară caldă, ca să nu zicem vară.

Sunt prin urmare ani, în cari alpinistul poate practica skiul în Bucegi, șese dacă nu chiar șapte luni, cum a fost în 1928—1929. În schimb sunt ani, cum e cel curent 1929—1930, în care am ajuns la jumătatea lui Ianuarie, aproape fără zăpadă și deci aproape fără posibilitatea de a se fi făcut ski. Aceasta înseamnă că cele două anotimpuri principale sunt pe Bucegi — ca în toți munții mari de altfel — nu numai precumpănitoare, dar mai ales foarte elastice; că ele pot fi deci, când timpurii și prelungite până în vară, când târzii și scurtate către primăvară într'o variație infinită de perioade alternante de frumos-urât, după norme meteorologice în aparență absurde și în orice caz, până în prezent, în imposibilitate a fi stabilite.

Din puținul ce am spus reiese totuși, că celelalte două anotimpuri adiacente, primăvara și toamna, atât de frumoase de obicei în România, sunt ca și

Foto Tr. Belitoreanu

In Cheile Urșilor

1) Hârzoabelor popular, deși nu e tocmai același lucru.

Bucegii iarna, dela gara Sinaia

Foto : Mihai Haret

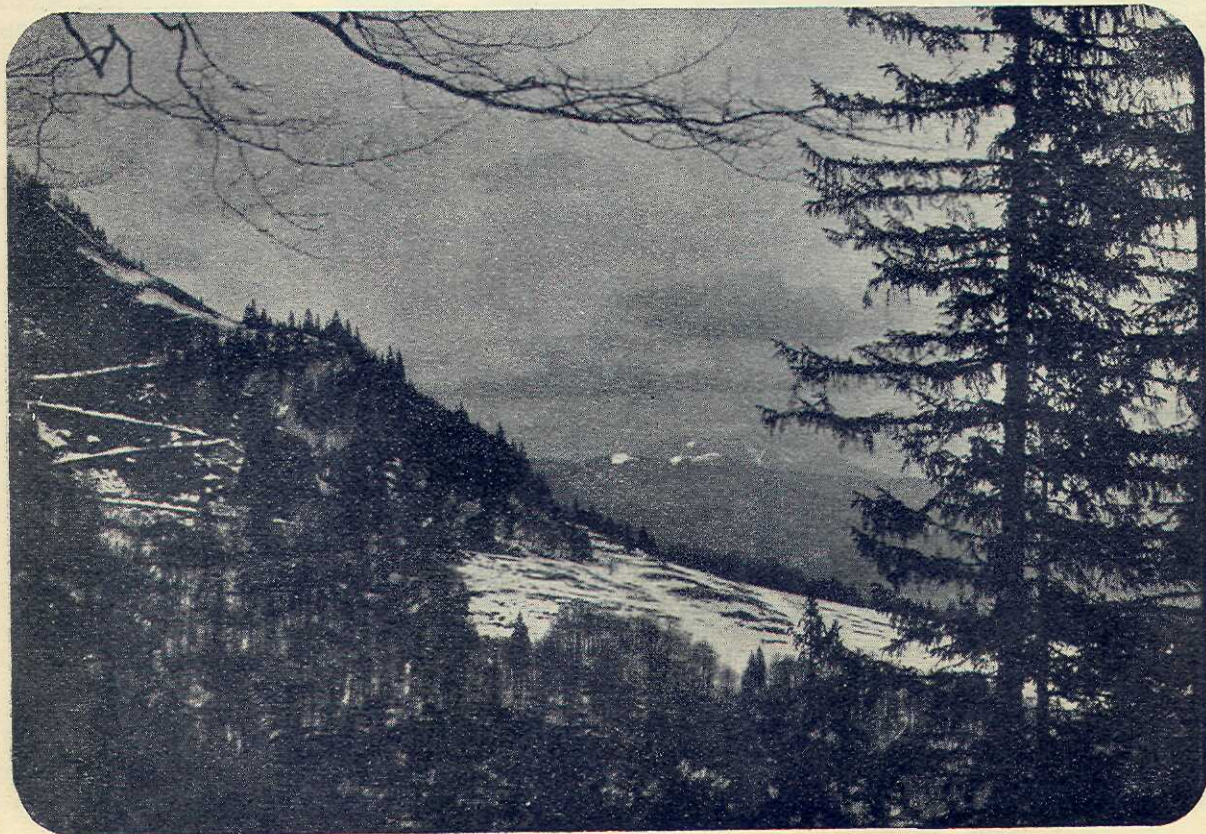
Bucegii iarna, de pe platoul vânătorilor

Foto : Mihai Haret

Bucegii iarna, dela Cumpătul

Foto: Mihai Haret

Vederea Postovarului dela Poiana Reginei din Bucegi, către sfârșitul iernii

Foto: Mihai Haret

inexistente în unii ani în regiunile alpine ale Bucegilor, iar în alții, sunt numai scurte faze de tranziție dela vară — pe care am văzut-o prelungindu-se în 1925 până în ziua de 5 Decembrie — la iarnă, sau dela iarnă — care în 1928 a mers până în 8 Iunie — la vară, fără alt caracter particular în afară de flora anotimpului, decât acela al unor colorații extraordinare, care întrec orice închipuire. Și un lucru mai e de reținut aci: o primă — sau chiar mai multe căderi succesive de zăpadă — nu înseamnă numai decât venirea iernii; după ele pot urma lungi perioade superbe din toate punctele de vedere; de asemenea primăvara în plină vreme frumoasă, putem avea pe neașteptate câteva zile de timp rece, înghețat, cu mari căderi de zăpadă, după care tot atât de brusc să revină cursul vremii frumoase, ca și când nimic nu s'ar fi întâmplat.

Pe o zi frumoasă de iarnă, și acestea pot fi uneori 60% și chiar 70% din totalul zilelor, Bucegii sunt o simfonie armonică de albastru deschis, de alb și de argintiu, pe care stâncile cenușii mai adesea încruntate o fac uneori în adevăr izbitoare. Din cauza albului imaculat și orbitor al zăpezilor, care adesea îi acoper cu mare uniformitate, vârfulurile înalte par uneori ochiului neexercitat scăzute, pe când cele secundare din contră uimesc prin înălțimea lor crescută; și dacă vântul suflă într'o anumită direcție, schimbând cu totul aspectul crestelor înălțate din cauza straturilor de aer cu densități diferite, care se succed la intervale scurte și neregulate, obișnuitul munților se crede în adevăr transpus într'o lume imaginară, ciudată și în orice caz de o ambianță ireală.

Spre Omul

Nu arare ori *Claia Mare a Jepilor* (1.850 m.) pare mai înaltă decât *Caraimanul* (2.394 m.); *Obârșia* (2.509 m.) uriaș pe lângă *Omul* (2.513 m.) cu care în realitate este egal, sau *Bucșoiul* (2.504 m.) pitic pe lângă *Țigăneștii* care n'atinge nici măcar 2.200 m. De aceea este și greu de înțeles singur peisagiul hivernal al Bucegiului, pentru cel care nu-l cunoaște de cu vară, mai ales că iarna distanțele înșeală, pe timp foarte limpede și liniștit în deosebi, când kilometrul pare abia câteva sute de metri și zecile de metri ai pereților stâncoși, îi crezi numai de câțiva metri.

Iată stabilite câteva generalități care sunt însăși esența iernei și care ne pot da o idee precisă, cât este de schimbată în genere înfățișarea Bucegilor în acest anotimp, când sunt priviți chiar din inima lor.

Pornind bunăoară dela *Omul* pe creastă, spre *Sinaia*, imediat vom constata că aceste diferențe de aspecte sunt de multe ori nu ireale, ci precis materiale, de vreme ce puncte și locuri de trecere care vara nu prezintă cea mai mică greutate, devin nu numai periculoase, dar pur și simplu complet impracticabile. *Versantul Văii Cerbului* între *Omul* și *Colțul Ocolit*, pe unde trece vara cărarea cailor, este imposibil iarna din cauza cornişelor de zăpadă (până la 15 m. în ieșitură) care de multe ori se deslipesc prăvălindu-se în fundul *Văii Cerbului* sub formă de uriașe avalanșe. Aci, singur versantul dinspre *Gaura* se poate utiliza iarna. Iar drumul pe creastă, dela *Piatra-Arsă* la *Omul*, ar fi mai d'arândul imposibil de găsit fără busolă pe timp închis sau ceșos, dacă n'ar fi stâlpii de marcaj al *Turing-Clubului României*, tocmai fiindcă în unele puncte, cum este pe la *Baba Mare*, pe *Obârșia*, sub *Colțul Mortului*, în dreptul *Văii Pri-*

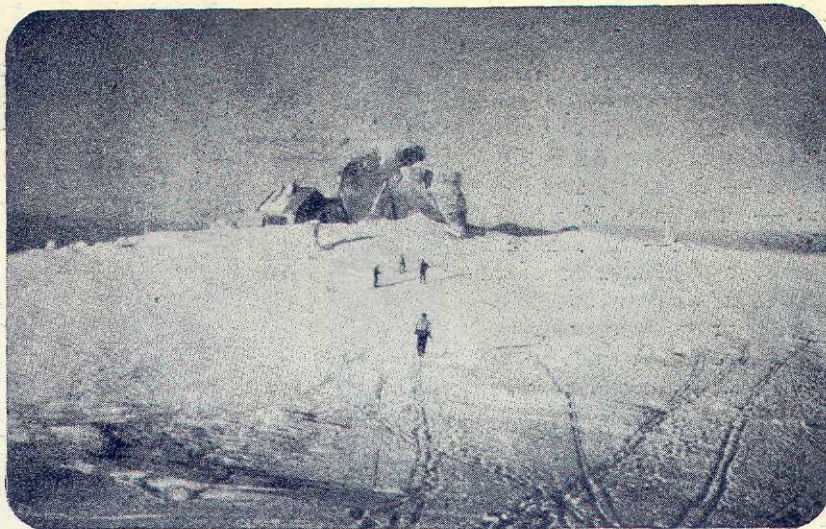
In Bucegi

Foto E. Stoian

ponului, etc. viscolul grămă-mădește câte odată enorme creste și ace de zăpadă, înalte de mai multe zeci de metri, inexistente vara și prin urmare imposibile de escaladat, căci unele abia atinse s'ar nărui. Acestea toate trebuind școlite cu băgare de seamă, înțelegem de ce se îngreunează drumul și câtă experiență de parcurs se cere în acest anotimp.

Intreaga regiune din spre Valea Bucșoiului, a Morarului, a Cerbului, a Priponului și din întregul abrupt prahovean, devine iarna o bogată lume alpestră, poate nu atât de sinistră și diabolică pe cât e cea de vară, dar în orice caz mult mai complicată și de un modelaj mai delicat, căci acum nu mai știi ce este realitate — adică stâncă — și ce este aparență — sau zăpadă în echilibru instabil.

În această întinsă zonă, în iernele cu zăpezi mari, constatăm uimiți, cum au luat naștere chiar din senin, versante întretăiate de șistoace, creste perpendiculare ori laterale cu ramificații ciudate, dacă nu chiar imposibile, chei de zăpadă antimecanice, văi umplute — nivelate uneori — brâne desființate, etc. În iarna anului 1925, fala Caraimanului, cunoscutul și faimosul său *Mare Brâu*, dispăruse în Ianuarie, în urma unui viscol ce durase vre-o patru zile; iar în Martie, când l-am văzut noi, nu reapăruse încă de sub stratul gros de

Casa Omul

Foto I. Săvescu

zăpadă, care câteva zile mai târziu s'a prăvălit întreg în vale sub formă de avalanșă. Aspectul infernal al peretelui uriaș al Caraimanului, văzut chiar din vârful lui, fără acest *Brâu Mare* întrece orice închipuire. În schimb, abrupte imposibile devin iarna practicabile și vice-versa. Într'un cuvânt, atât abruptul prahovean al Bucegilor, cât și cel brănean — de altfel tot atât de sălbatec — privitye de sus de pe creastă în timpul iernei, sunt o lume nouă polară, fantastică, cu cupolele lor de zăpadă, cu ascuțiturile lor de gheață, cu pantele lor poleite de soare pe care toată iarna zăpada nu se mai poate prinde, cu numeroase ace stâncoase

care în ciuda intemperiilor rămân mereu golașe și cu văile lor infundate uneori cu straturi de zeci de metri de zăpadă indesață. În timp ce *Omul*, *Doamnele* și *Bucșoiul* rămân mai în fiecare an spulberați și pleșuvi, *Coștilele*, *Caraimanul* și *Bătrâna* adună pe spinările lor enorme cantități de zăpadă. Iar pe platourile dintre ei, zăpada se depune atât de groasă, încât întinsele păduri de jnepeni dispar mai d'arândul și excursioniștii trec, fără să știe măcar, d'asupra lor. În aceste cazuri, singurele puncte de reper, rămân stâlpii de marcaj puși de Turing-Clubul României, cari trec de 3. m. înălțime. Eleganta și svelta *Piatra-Arsă*, devine iarna foarte primejdioasă prin

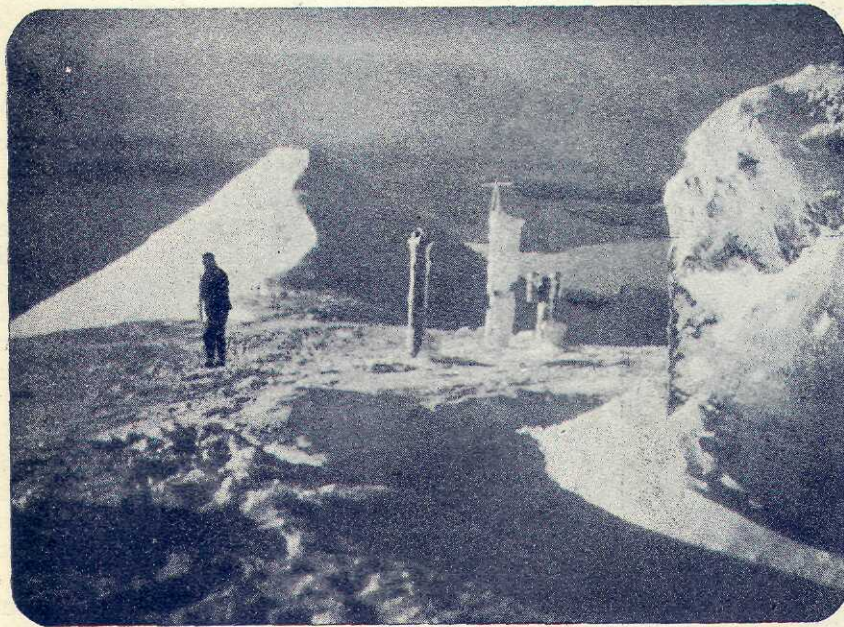

Foto I. Săvescu

Pe Omul

pantele sale repezi și prin avalanșele care o mătură — spre primăvară mai ales — la intervale aproape regulate. În schimb, *Vârful-cu-Dor* și *Furnica*, sunt cu mult mai ușor de parcurs, dacă exceptăm unul sau două puncte ceva mai grele.

Acți e locul să vorbim și de brazii, sau mai exact molifiții degerați. Nu se știe în genere, că molifițul este un arbore plâpând, care degeră foarte ușor când e tânăr, dacă nu e îngropat în zăpadă. Iată motivul pentru care pădurea în Bucegi, nu se poate sui pe alocuri, d'asupra unor anumite limite. În adevăr, se întâmplă ca mai mulți ani d'arândul, iernile să fie ușoare, așa încât pante și vârfuri goale le vedem, zi cu zi cum sunt invadate de pădure. Vine o iarnă geroasă și fără multă zăpadă, cum a fost iarnă 1926 și toată această înaintare de avantgardă degeră, astfel că pădurea revine la limita ei obișnuită. Piciorul muntelui *Cocora*, care coboară de sub *Babele* la *Casa Peștera*, poate fi dat ca exemplu clasic în această privință, căci aci la fiecare 6-7 ani avem o serie de pădure puternic degerată, care împinge înapoi orice înaintare, altfel foarte rapidă.

Fiindcă am tot pomenit de avalanșe, sau de *pravăle*, cum le zice poporul, nu e rău să dăm asupra lor câteva noțiuni, care, acum cu dezvoltarea crescândă a alpinismului de iarnă, e bine să fie cunoscute.

Avalanșa este un fenomen al pantelor repezi și în munți ca *Leaota* sau *Gârbova* ea nu există; în schimb în Bucegi se produce în tot cursul iernii, dar mai ales către primăvară, când începe deșcheghețul mai activ și când enorme cantități de zăpadă acumulate din ninsori succesive, în deosebi sub formă de cornișe ieșinde, o pornesc la vale cu o teribilă impetuoșitate, sguduind parcă muntele din temelii, măturând totul în calea lor și umplând văile de formidabilul lor ecou. Ele urmează cam totdeauna aceeași cale, căreia i se zice chiar „*drumul avalanșelor*” cărând cu ele și în urma lor, tot ce se află dinainte: pietre, iarbă, crăci, bușteni, eventual construcții; smulgând stâncile și arborii din rădăcină, frângând și depunând toate aceste materiale într'un amestec haotic, chiar în punctul unde se opresc sau se risipesc, obstruând văi,

schimbându-le cursul și transformând întru totul aspectul locului considerat. Una din avalanșele rămase celebră în Bucegi, a fost cea din Martie 1914, când pornită tocmai de sus, de pe creastă, cam dela 2.000 m. alt. unde e începutul văii *Peleșului*, între *Furnica* și *Călugăru*, a urmat firul acestei văi abrupte până jos, dincolo de cota 1.100 m. izbînd în drumul ei podul de piatră al drumului de automobile *Sinaia-Poiana Reginei*, căruia i-a smuls ambele parapete foarte solide de zid gros de piatră, depunându-le rupte în mai multe bucăți, vre-o 200 m. mai la vale.

Avalanșele fac și ele parte din fizionomia de iarnă a Bucegilor și deseori primăvara înainte de topirea zăpezilor, vuetul lor se aude, ca un ecou ciudat și îndepărtat, din părțile ridicate ale *Sinaiei* sau *Buștenilor*, iar urmele lor măturate și lustruite pe sute de metri de pante, se pot vedea de jos, uneori chiar cu ochii liberi.

Creдем că prin cele de mai sus am răspuns în deajuns, primei întrebări ce ne-am pus: „care este înfățișarea *Bucegiului* iarnă”, astfel ca să reiasă cât de puțin diferența de aspecte dintre iarnă și vară, nu atât în ceea ce privește vederea dela distanță, care nu-i prea dispartată în cele două anotimpuri opuse, cât mai ales felul lor interior de a se prezenta. Natural, că n'am putut — și nici nu era locul — să pomenim nimic de minunea stră-

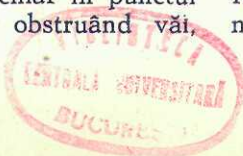
lucitoare a scurtei primăveri, sau de fața palidă și dulce a toamnei cu colorațiile ei complimentare neîntrecute, chestiuni care ar complica fără folos aceste puține rânduri.

Revenind la întrebarea a doua: „care sunt în momentul de față posibilitățile lui de alpinism hiernal”, vom răspunde cât mai scurt.

În masivul propriu zis al Bucegilor, sunt astăzi patru case bune de adăpost, funcționând tot anul, și anume: *Casa Peștera* la 1.610 m. alt.; *Casa Omul-Mihai Haret* chiar pe vârful *Omul* la 2.509 m. alt. ambele ale *Turing-Clubului României*; *Casa Bulboace* la 1.400 m. alt. și *Casa Mălăești* ambele ale *Societății Turisților Carpatini* (S. K. V.). Câteși patru casele fiind bine aprovizionate și bine încălzite, scutesc pe excursionist de

La Pichetul Roșu în Bucegi

transportul unui bagaj enorm și greu, care a fost totdeauna o mare piedică la dezvoltarea alpinismului de iarnă. Azi, grație acestor case de adăpost, chiar excursioniștii mai slăbuți pot merge iarna pe Bucegi, știind că găsesc în inima masivului un confort, care la Peștera și Bulboace întrece orice așteptare.

În afară de aceste case de adăpost, mersul iarna pe Bucegi mai este mult ușurat de admirabilul marcaj al potecilor făcut de Turing-Clubul României. Marcajul acesta ține ridicat chiar pe timpul cel mai rău, moralul excursionistului întârziat, obosit sau chiar un moment rătăcit. Și e știut că pe munte mai ales moralul joacă un rol covârșitor. Azi sunt marcați, cu un sistem propriu al T. C. R. peste 150 km. de poteci; descrierea, nomenclatura culorilor, distanța și tehnica de marcare ale acestei importante lucrări, se pot vedea pe larg în publicațiile de specialitate ale nămitei asociații, care intenționează a-și desăvârși opera începută, căci planul inițial cuprinde peste 300 km. de poteci, numai în masivul Bucegilor, fără acela al Leaotei, deocamdată puțin umblat vara și absolut pustiu iarna.

Din cele de mai sus reiese că Bucegii sunt relativ bine amenajați pentru alpinismul de vară și de iarnă, că de altfel ei vor fi din ce în ce mai bine pregătiți, de oarece atât T. C. R., cât și S. K. V. lucrează neîncetat în această direcție, așa că pe măsură ce numărul excursioniștilor va crește,

se vor dezvolta și îmbunătăți și mijloacele de turism. De altfel, chiar de pe acum Turing-Clubul României intenționează mărirea caselor Peștera și Omul pentru amenajarea lor în confortul cel mai desăvârșit.

Ca încheiere, nu voim să terminăm înainte de a arăta că mobilul care ne-a călăuzit la redactarea acestui mic studiu, a fost exclusiv dragostea noastră de subiectul propus, adică admirația și pasiunea entuziastă ce purtăm muntelui înalt.

Bucegii tronează măreți în aerul limpede. De câte ori i-am contemplat, i-am socotit ca imaginea pură a sublimului, iar când i-am călcat, tot ce există în noi ca pasiune materială omenească ne-a părăsit spre a face loc extazului unit cu cele mai pure sentimente spirituale. Am acordat Bucegilor mândri, iarna ca și vara, primăvara ca și toamna, nenumărate ore de studiu intens și de eforturi terribile; iar ei ne-au dat în schimb cu generozitate o intelectualitate crescândă, satisfacții nenumărate reunite unei adevărate colecții de bucurii superioare. Iar dacă modestul nostru studiu va reuși să deștepte noi entuziasme, pe care le dorim tineri, vom socoti că Bucegii ne-au acordat încă una din minunatele lor binefaceri.

MIHAI HARET

Președintele Turing-Clubului României

